

בעזהש"ת

קונטרס

סדר ענינים

הליכות ומנהגים

למלמדי תשב"ר

נערך ונסדר

ראשי פרקים דבר דיבור על אופנו

באופן השוה לכל נפש

במיוחד למען ילדי תשב"ר

יצא לאור

ע"י מערכת צאצאינו

לקראת ימי הרחמים והסליחות

שנת תשפ"א לפ"ק

נערך ויו"ל ע"י מערכת

'צאצאינו'

שע"י הנהלה רוחניות

דמוסדות תורה ויראה דרבינו יואל ד'סאטמאר

בנשיאות כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

להערות והארות ולקבל גליונינו
המפואר מדי חודש בחדשו
אפשר לפנות:

845-492-5726

8454925726@utakj.org

התודה והברכה

אל כבוד מעלת ידידינו הנכבד

הרה"ג ר' יצחק שלמה צבי (הערשל) קאהן שליט"א

מרבין תורה בקרית יואל

על אשר ערך קונטרס הלזו ברוב חן והדר.

יש ענינים רק לגדולים ויש רק לקטנים, והבוחר יבחר

הליכות ומנהגי ראש השנה

עניני החג:

- יום הרת עולם.
- שנה חדשה למנין השנים.
- חשבון מספר השנה לפ"ק או לפ"ג.
- קביעות היו"ט בשנה זו.
- משיח צדקינו עם השרי מעלה (יש"מ).
- יום א' דינא קשיא, וב' דינא רפיא.
- סימן כשנופל עליו בכה פתאום.
- דרשו את ה' בהמצאו (עשי"ת).
- תשובה תפלה וצדקה.

הלכות יו"ט:

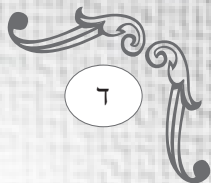
- ב' ימים גם בארץ ישראל (יומא אריכתא).
- לא אד"ו ראש.
- ימים נוראים (ר"ה ויוכ"פ).
- יום תרועה. (בשב"ק יום זכרון תרועה)
- יום הזכרון.
- ימים נוראים (ר"ה ויוכ"פ).
- יום אד"ו ראש.
- יום תרועה. (בשב"ק יום זכרון תרועה)
- יום הזכרון.
- יום המעשן ציגא"ר לא יפיל האפר.
- איסור הכנה מיום ליום.
- (ליל ב' מוצ"ש, צ"ל ברוך המבדיל בין קודש לקודש).

שמות היו"ט:

יום הדין:

הנהגה ביו"ט:

- כל באי עולם כבני מרון.
- ספר הזכרונות.
- בר"ה יכתובו וביוכ"פ יחתמון.
- שלשה ספרים נפתחין.
- ועל המדינות בו יאמר איזו וכו'.
- שמחת יו"ט.
- וגילו ברעדה.

○ יש נשים מכסים ראשן יותר.

○ לנצל את הזמן.

○ תהלים.

○ אין ישינין ביום.

○ גוט יו"ט (גוט שבת גוט יו"ט).

○ כתיבה וחתומה טובה.

○ מר"ה ביום, עד יוכ"פ, מברכין 'גמר חתימה טובה'.

ערב ראש השנה :

○ מרבין בסליחות (מנין גדול).

○ קדיש בנוסח.

○ חו"ק אשרי העם יודעי וכו'.

○ יה"ר אחר שמע קולינו מר' סעדי' גאון.

○ התרת נדרים ומסירת מודעה.

○ (פרובול בשנת השמיטה)

○ בשחרית אין אומרים תחנון.

○ אין תוקעין בשופר, לערבב השטן.

○ הליכה אל הקברים.

הכנה ליו"ט:

○ סכין חדש.

○ רוחצין ומסתפרין.

○ מקוה (יש מביאים אף קטנים).

○ ליזהר בקדושת העינים במקוה.

○ בשאוע"ר צריך לעמוד בפניו אל הקיר.

○ נכון לישן בעריו"ט.

○ (עירוב תבשילין)

○ (יקנה"ז לעכט)

○ נאמען וטעל. על המחזור.

○ 'שבת זייגער' לסעודת היום מאוחרת.

○ וועקער זייגער להשכמה.

○ להדליק נר של יו"ט, ושהיינו.

○ כשחל בחול יש מאחרות מלהדליק,

אבל צריך ליזהר ממלאכה אחר
השיקעה.

○ מחזור לביהמ"ד.

מצב הביהמ"ד:

○ פרוכת והכתונת הס"ת לבנים (עד אחר

שמח"ת).

○ וכן מפת הבימה והעמוד לבנים.

○ ספסלין מרובין, וגם בעזרת נשים.

○ סבלנות אפי' המקום דחוק.

○ ליזהר מלהפריע השכנים.

○ מפוררים, גדולים וקטנים. ○ טוב להכין ב'הלעדל כל הנצרך (מחזור, תהלים, טישוש, וכו').	○ פותחין הארון כמ"פ במשך התפלות. ○ מכבדין הזקנים והחשובים. ○ אומרינ בעת הפתיחה א"מ פתח וכו' (חוץ מאמצע חזרת הש"ץ).

תפלות ראש השנה

עצה טובה:

שהילדים יביאו המחזור לחדר, ולעבור עמהם כל הסדר, ויצינו במחזור איזו פיוטים מדלגין, ואיזו אומרים מעומד, באיזו מנגינ ובאיזו מרקדין, באיזו אומרים החזן ואח"כ קהל, ובאיזו הקהל ואח"כ חזן, וכדו' (כאשר כתבתי להלן). - ובענין 'פירוש המלות' נכון ללמוד תחלה פי' השמונה עשרה, ואח"כ פיוטי 'ונתנה תוקף', בר"ה יכתוב וכו'.

○ לרחוץ המצח בהדמעות. ○ יפרש שיחתו בינו לבין קונו. ○ להתפלל בעד אחרים ג"כ.	○ התעוררות לכוון בתפלה. ○ העיקר לבקש על מלכות שמים. ○ כל השנה תלוי בתפלת ר"ה. ○ שערי דמעות לא ננעלו.

ליל א' דראש השנה

○ יש שדורשין קודם ערבית. <u>כשחל בשב"ק:</u> ○ מתחילין בואו ונצא. ○ מנהג רבוה"ק לומר 'הבו לה' פסוק בפסוק.	<u>תפלת מנחה:</u> ○ תפלה אחרונה בשנה. ○ הודו (אפי' בחול). ○ אחות קטנה.

צאצינו

- מאריכין ברכת אתה קדוש.
- המלך הקדוש.
- אין אומרים 'מועדים לשמחה' וכו'.
- (כשחל בשב"ק מוסיפין השייך)
- לדוד מזמור.
- (בשב"ק מתחילין ויכולו, מגן אבות, 'המלך' הקדוש)
- בקדיש לאחר שמו"ע אומרים 'עושה השלום' (במשך עשי"ת).

אחר התפלה:

- לשנה טובה.
- הנוסח לזכר ולנקבה, ליחיד ולרבים.
- להורים, לזקנים, ולחשובים.
- כששומעין עונין אמן.
- יש נוהגין ללמוד משניות מס' ר"ה.

○ מדלגין אצל לכה דודי.

○ מדלגין כגונא.

○ בקדיש אחר ה' מלך 'לעילא לעילא מכל', עושה 'השלום'.

○ תפלת ערבית: ניגון ימים נוראים (לא כיו"ט, וגם לא 'הפורש' כיו"ט).

○ מנגנין בכל קטע אותו תנועה.

○ אחר הפורש, 'תקעו בחודש' (ובשב"ק 'שמרו' ואח"כ 'תקעו').

○ לעילא לעילא מכל (במשך עשי"ת).

○ י"א לעילא ולעילא, בוא"ו.

○ זכרינו, מי כמוך, וכתוב, בספר.

○ דין אם שכח.

○ מי כמוך אב 'הרחמן'.

○ במוסף, נעילה, ושב"ק מנחה 'הרחמים'.

סעודת ליל ר"ה

- תפוח בדבש.
- ראש כבש או דג.
- סילקא, תמרי, קרא.
- רוביא, זיסע מייערן.

סדר המאכלים:

- רינדעכגע חלות.
- טובלין גם בדבש (עד אחר שמח"ת).

סימנים:

○ רמון.

○ שהחיינו פרי לליל ב' אחר קידוש.

○ יש שמשנן צורת הלאקש"ן.

○ אין אוכלין חמוצין.

○ אין אוכלין 'אגוז' (בג' חט).

סדר הסעודה:

○ (כשחל בשב"ק, שלום עליכם, ומדלגין 'מודה אני')

○ קידוש מתחילין סברי מרנ וכו', בניגון יו"ט.

○ (בשב"ק יום השישי בניגון שב"ק עד סברי מרנ)

○ שהחיינו

○ יה"ר אצל הסימנים.

○ בורא פרי העץ כשאוכלין הפירות.

○ זמירות וניגונים, ודברי תורה.

ברהמ"ז:

○ יעלה ויבוא, הרחמן.

○ אם שכח יעלה ויבא.

יום ראש השנה

○ ש"ץ יורד לפני העמוד אחרי 'המלך'.

○ שיר המעלות ממעקים (בכל עשי"ת).

○ ניגון מאויים (בתנועת כל נדרי) בהתחלת יוצר אור.

○ אור עולם, ומדלגין הפיוטים (ובשאר מקומות אין מדלגין).

חזרת הש"ץ בשחרית:

○ לשמוע ולכוון.

○ (כשחל בשב"ק מחליפין עם יום ב')

○ ניגון על כל תיבה בברכת אבות, עפ"י

○ משכימין בבוקר.

○ תהלים.

○ תפלה בשעה מוקדם.

סדר שחרית:

○ בעלי תפלה קיטל.

○ ניגון אדון עולם.

○ עקידה (י"א אפי' בשבת).

○ ניגון פסוקד"ז.

○ נשמת עד והנורא בנוראותיך.

○ "המלך" יושב.

הכוונות.

○ מנגנים מכלכל חיים.

○ קו"ח אתה הוא וכו' גבור ונערץ, ומנגנים.

○ סדר חו"ק-קו"ח בפיוט ה' מלך אדירי איומה יאדירו בקול.

○ קו"ח לקל עורך דין (מעומד).

○ אומרים הפיוט הארוך קודם קדושה.

○ בסוף הפיוט מנגנים "ואז אלים".

○ נקדישך בניגון ר"ה (אין מזמרים 'ממקומך').

○ הפיוטים שבאמצע אומרים אחר קדושה.

○ קו"ח "וכתוב וכו' בספר חיים".

○ אבינו מלכינו חו"ק (מעומד).

○ (בשב"ק אין אומרים).

○ אם צריך למהר אומרים חו"ק מן 'החזירנו' עד אחר 'כתבינו'.

○ אין אומרים א"מ חטאנו לפניך.

○ א"מ חנינו, אומרים בלחש.

○ מנגנים קדיש תתקבל.

○ היום, לדוד.

סדר קריה"ת:

○ מוכרין העליות ביקור.

○ מוציאין ב' ס"ת.

○ י"ג מדות ושיר המעלות וכו' (בשב"ק א"א).

○ בעל קורא קיטל.

○ ביום א' וה' פקד את שרה, פ' וירא.

○ בר"ה נפקדה שרה רחל וחנה.

○ הפטורת חנה.

○ ביום ב' קורין העקידה, פ' וירא.

○ רמזים בפסוקי הקריאה.

○ טעמי הקריאה בניגון ימים נוראים.

○ יעמוד, ומי שבירך, בניגון ימים נוראים (ויכתבהו ויחתמהו וכו').

○ חמשה עליות ומפטיר (כמו בכל יו"ט).

○ (בשב"ק ז' עליות ומפטיר)

○ אין עושין הוספות.

○ מי שבירך להורים וב"ב ולצדיקים.

○ ברכת הפטורה חותמין 'מלך על כל הארץ'.

- (בשב"ק יקום פורקן ומי שבידך, ומחזירין | ○ מניחין הס"ת על הבימה או לשומר.
הס"ת לארון). | ○ הפסקה, פויזע (קידוש בשב"ק).

תקיעת שופר

עניני המצוה:

- לחומרא.
○ מ"ע דאורייתא.
○ כוונות וטעמים.
○ י' טעמים מר' סעדי' גאון.
○ שופר של איל.
○ ג' יבבות, ספיקא.
○ ג"פ תשר"ת תש"ת תר"ת, ל' קולות.
○ תקיעות דמיושב, ותקיעות דמעומד.
○ תקיעות דמעומד, ג"פ בשמו"ע בלחש
וג"פ בחזרת הש"ץ, ופע"א בקדיש.
○ ס"ה מאה קולות.
○ שיעור אורך התקיעה והשברים
והתרועה.
○ אם טעה בשברים תרועה, לפעמים
צריך לחזור להתקיעה דמקודם.
○ שברים תרועה בנשימה א', ובמעומד
שתי נשימות.
○ נשים פטורות מ"ע שהז"ג, אבל קיבלו
- הכנה לתקי"ש:
○ אכילה קודם תקי"ש.
○ יש הולכין עוה"פ למקוה.
○ תהלים, זוה"ק.
○ תקי"ש דרשה (יש אומרים רק ביום א' ויש
אומרים בב' ימים, ואפילו כשחל בשב"ק).
○ מילה קודם תקי"ש.
○ בעל תוקע ובעל מקריא, בקיטל.
○ ב' אנשים עומדין עם הס"ת.
○ סדר תקי"ש:
○ למנצח ז"פ.
○ חו"ק פסוקי מן המצר.
○ השופר מכוסה עד אחר הברכה.
○ לשמוע קול שופר ושהחיינו.
○ עונין אמן, ולא ב"ה וב"ש.
○ תוקעין ביד ימין לצד ימין של פיו
○ פני התוקע מתאדם (כוונות האר"י).

- תוקעין (בלי מקריא) אחר מלכיות וכו'.
- ממתניין לש"ץ, אפשר לישב, ולא יפסיע וכו'.
- (בשב"ק אין תוקעין, ואומרין כל השמו"ע עד גמירא)

חזרת הש"ץ במוסף:

- מנגנים מכלכל חיים.
- מדלגין 'אומץ אדיר'.
- קו"ח מלך עליון, ומנגנים.
- סוגרין הארון 'מלך אביון' ופותרין תיכף 'אבל מלך עליון'.
- קו"ח ונתנה תוקף וכו', מעומד, בניגונים נוראים. (מעשה דר' אמנון ממאגענצא).
- קו"ח בקול רם 'ואתה הוא מלך'.
- קו"ח 'אין קצבה' בניגון מלוכה 'מארש'.
- 'כתר'.
- מסיימין כתר 'אדיר אדירינו'.
- הפיוטים מבאמצע אומרים אחר כתר.
- ניגון בקשה על 'חמול', 'עוד יזכור'.
- קו"ח וכל מאמינים, ומנגנים.

- לשמוע היטב התקיעות ולכוון.
- לזהר מכיחה וניעה.
- ממתניין בין תשר"ת לתש"ת וכו' (יש אומרים יה"ר בין התקיעות, ויש אומרים וידוי).
- תקיעה גדולה.
- חו"ק פסוקי אשרי העם.
- אסור לדבר עד אחר קדיש תתקבל (מאה קולות).
- מותר לברך אשר יצר וכדו' וכן לומר תהלים.
- שכח ודיבר, לא ימשיך.

תפלת מוסף:

- אשרי, יהללו, לדוד מזמור (בחול).
- תפלת הש"ץ קודם מוסף 'הנני העני ממעש' (י"א בלחש).
- קדיש בניגון.
- שמו"ע ארוכה, ט' ברכות.
- משתחוין כרגיל אצל עלינו 'ואנחנו כורעים'.
- מלכיות זכרונות ושופרות.
- פסוקי תורה נביאים וכתובים, וחותרין פסוק א' בתורה.

○ מנגנים 'שמחה לארצך'.

○ מנגנים ובכן 'צדיקים יראו' (מנהג רבוה"ק לרקוד).

○ מנגנים 'ויאתיו' ומסיימין קו"ח וישמעו רחוקים וכו'.

○ (בשב"ק מחליפין הניגון 'וביום השבת, ישמחו')

○ עלינו לשבח, פותחין הארון, וסוגרין, ופותחין.

○ פורשין מחצלת לצורך כורעים.

○ הש"ץ קופץ לאחוריו וכורע ומשתחוה.

○ ב' גבאים מעמידין אותו.

○ קו"ח 'לפני מלך וכו' אתה הראית'.

○ היה עם פיפיות בניגון.

○ קו"ח 'שלא ישלכו' וכו'.

○ מדלגין הפיוטים לפני מלכויות זכרונות שופרות 'אנסיכה מלכ'י' 'זכר תחלת' 'אשא דעי'.

○ מקרין ותוקעין.

○ קו"ח היום הרת עולם.

○ קו"ח ארשת, ומנגנים.

○ מנגנים 'אשרי איש שלא ישכחך'.

○ מנגנים 'הללוה' (מנהג רבוה"ק לרקוד).

○ קו"ח ותערב לפניך.

○ קו"ח אבינו מלכינו זכור וכו' וכתוב.

סדר ברכת כהנים וכו':

○ רוחצין הידים ע"י לוי.

○ חולצין המנעלים.

○ עולין בברכת רצה.

○ הקהל עומדין ומכסין פניהם.

○ 'כהנים' עם קדושיך כאמור.

○ הכהנים מחזירין פניהם באמצע הברכה.

○ לשמוע ולכוון.

○ ב"ה וב"ש, אמן.

○ רבוש"ע ויה"ר (בשבת א"א).

○ קו"ח בספר חיים וכו' ונאמר כי בי.

○ קו"ח היום תאמצינו, ומנגנים.

○ קו"ח כהיום הזה.

○ מנגנים 'יתגדל' (מנהג רבוה"ק לרקוד).

○ תוקעין לבסוף 'תקיעה גדולה'.

○ ייש"כ כהנים.

○ לא לרוץ מביהמ"ד.

ראש השנה אחצ"ה

סעודת היום

סדר מנחה

○ עזרא, לכו אכלו משמנים (נחמי' ח).	○ וידבר, אשרי, ובא לציון.
○ בשר בהמה.	○ (בשב"ק ואני תפלתי, קריה"ת).
○ ד"ת וניגונים.	○ בחזרת הש"ץ קו"ח זכרינו, מי כמוך.
○ ממהרין למנחה.	○ אבינו מלכינו, קו"ח מן החזירנו.
○ (כשחל בשב"ק מחלקין הסעודה, ומזמרין של"ס בסעודה ב', ואם נמשך עד הלילה אסור לאכול עוד משום קידוש, ודלא כמוצ"ש)	○ (בשבת א"א)
○ אין ישינים בר"ה.	סדר תשליך
○ אסור להכין מיום א' ליום ב'.	○ רבותינו הק' הלכו ביום י"ג מדות.
○ (כשחל ליל ב' במוצ"ש צ"ל 'ברוך המבדיל בין קודש לקודש' טרם עשיית מלאכת יו"ט)	○ (חל בשב"ק הולכין ביום ב')
	○ נהר שיש בו דגים.
	○ ותשליך במצולות ים.

ליל ב' דר"ה

○ (במוצ"ש ברוך המבדיל בין קודש לקודש)	○ שהחיינו פרי.
○ מעריב כדאתמול (במוצ"ש ותודיענו).	○ (במוצ"ש יקנה"ז).
○ אין אומרים לשנה טובה.	

יום ב' דר"ה

○ דינא רפא	○ ציינתי אתמול).
○ סדר תפלת שחרית כדאתמול.	○ (יום א' בשב"ק מחליפין היצרות)
○ מאריכין בפיזי חזרת הש"ץ (כבר	○ חו"ק ואח"כ קו"ח 'אדר והוד אתנ'.

כשחל יום ב' בער"ש:

○ ממהרין לקראת השבת.	○ מדלגין 'שבתי וראה תחת השמש'.
○ הדלקת הנרות (בלי פייפער).	○ יש שא"א תקי"ש דרשה ביום ב'.
○ ליזהר ממוקצה (ולא כיו"ט).	○ שהחיינו בתקי"ש גם ביום ב'.
○ מקוה (בלי שאוע"ד).	○ מנהג רבוה"ק ללבוש בגד חדש.
○ מנחה דר"ה, וא"א אבינו מלכינו.	○ חזרת הש"ן במוסף מקצרים בפיוטים.
○ סדר קבלת שבת כמו יו"ט שחל בשב"ק.	○ מדלגין במוסף הפיוט 'לקל עורך דין'.
○ אוכלין עירוב תבשילין בסעודת שב"ק.	○ אחר מוסף סעודה ואח"כ מנחה כדאתמול.
	○ אין עושין נעילת החג.

מוצאי ר"ה (עשי"ת)

○ צום גדלי' למחר.	○ במעריב מתחילין 'המלך המשפט', ואם שכח א"צ לחזור.
○ סליחות לעשי"ת אריכות יותר.	○ אומדין 'אתה חוננתנו'.
○ הכנה ליוכ"פ וסוכות.	○ א"א ויהי נועם ואתה קדוש במוציו"ט.
○ להביא המחזור יוכ"פ לחדר (וגם התנהגות צעטל).	○ הבדלה רק בופה"ג והמבדיל.
○ גע' פועל'ט אלעס גוטס, וגמח"ט:	○ א"צ מלוה מלכה.

הליכות ומנהגי עשרת ימי תשובה ויום הקדוש

עשרת ימי תשובה:

- עבודת הימים.
- נקרא בין כסא לעשור.
- בינונים תלויין ועומדין.
- דרשו את ה' בהמצאו.
- זהירות בין אדם לחבירו.
- לבקש סליחה ומחילה לקראת יו"כ"פ.
- מרבין במצוות ובמעש"ט
- עוסקין בסוכה וד' מינים.
- יש שאינן מקדשין הלבנה עד מוצי"כ"פ.
- נשים וקטנים עושין סדר הכפרות (עי' להלן אצל ערב יו"כ"פ).

סליחות וסדר התפילה:

- מאריכין בסליחות יותר
- גם מזכירין זכות עקידה בפיוט מיוחד.
- מוסיפין בכל ה' ימים. זכרינו, מי כמוך, המלך הקדוש, המלך המשפט, וכתוב,

בספר החיים, עושה השלום.

- לעילא לעילא מכל ברכתא.
- אבינו מלכינו שחרית ובמנחה.

צום גדלי':

- מעשה בהריגת גדלי'.
- סליחות קודם התפילה (כעשי"ת).
- בקרי"ת 'ויחל משה'.
- מנחה עם קריאת 'ויחל' ומפטיר.

שלוש עשרה מדות:

- נקראת על שם הפיוט ה' ה'.
- רבוותיה"ק מסיגעט הגידו דרשות התעוררות.
- יש נוהגין לגמור כל ספר תהלים.
- יש מתעניין חצי היום (עד אחר קרבנות).
- סדר הקרבנות, והכוונה.
- יש נוהגין לומר וידוי קודם הקריאה.
- סדר תשליך (עי' לעיל במנהגי ר"ה).

שבת שובה

- אם חל במוצאי ר"ה אז מתחילין בואו

סדר התפילה:

דרשה:

- ונצא (כמו ביו"ט שחל בשב"ק).
- במגן אבות "המלך הקדוש".
- בשחרית שיר המעלות מממעקים.
- בהפטורה 'שובה ישראל'.
- מפסיקין מללמוד פרקי אבות.
- פלפול ומוסר.

ערב יום כפור

מנהג כפרות:

- טעמים ורמזים.
- יש נהגין קודם סליחות.
- משכימין כדי לאפשר לתקן בשר העופות קודם יו"ט.
- נוסח בני אדם וכו' זה חליפתי (ג"פ).
- נהגין ליתן הכפרות לעניים או למוסדות.
- לכוון בשעת השחיטה וכו'.
- יש מהדרין לקיים מצות כיסוי הדם.
- טעמים על מצות אכילה.
- אכילת דגים.
- אכילת קרעפליך.
- תיקונים ע"י האכילה.
- סגולת האכילה.
- מעשה בחייט שקנה דג ביוקר.
- וגילו ברעדה.
- יש מזמרין הפיוט מסליחות ירצה צום.

מצות אכילה ושת'

סליחות וסדר התפילה:

- בעריכו"פ מקצרינ באמירת סליחות.
- בשחרית אין אומרים מזמור לתודה.
- אין אומרים אבינו מלכינו (חוץ כשחל בער"ש).
- הכנות:
- הולכין להתברך אצל זקנים וצדיקים.

- אין אומרים למנצח יענך, ולא קל ארך

- טוב לישן אחה"צ (שמאריכין בתפילת מעריב בסליחות ופיוטים).
- מכינין לכל משפחה נר א' "געזונטע לעכט" שידלק כל יוכ"פ.
- מי שאין לו אב אם אם מדליק גם "נשמה לעכט" לעי"נ ויש מדליקין אותו בביהמ"ד.
- להכין הפאנטאפל.
- מחזור וצרכי ביהמ"ד.
- שבת זיגער כפי הצורך.
- שתיית מים ולקיחת וויטאמינען לצורך התענית.

מנחה:

- מצות טבילה בעי"כ"פ.
- טעמים ורמזים.
- נטילת הצפריים והחציצות.
- ליזהר בקדושת העינים במקוה.
- בשאוע"ר צריך לעמוד בפניו אל הקיר.
- להרבות בצדקה.

○ נותנין צדקה בקערות מיוחדות.

○ מתפללין מנחה בעוד היום גדול (א"א הודו).

- אחר יהיו לרצון אומרים וידוי, אשמנו, ועל חטא.
- מצות וידוי בערב יוה"כ"פ.
- לפני ה' תטהרו.
- טוב ללמוד פי' הוידוים עם התלמידים.
- בחזרת הש"ץ אין אומרים וידוי, ולא אבינו מלכינו.

סעודה המפסקת:

- סעודת יו"ט (ולא באבילות כט"ב).
- בסעודת המפסקת אין אוכלים דגים ולא בשר בהמה.
- אם רוצה לאכול ולשתות אחר בהמ"ז צריך להתנות.

- מפסיקין קודם השקיעה.
- האב לובש קיטל, ומתעטף בטלית בברכה.
- יש לובשין ווייסע קאפל וכו'.
- טעמי ורמזי בגדים לבנים.

ברכת הבנים:

- האב מברך את הבנים בכוונה ובתחנה.
- צריך לבקש מחילה מאב ואם ולנשק ידיהם.

- לבקש מחילה גם מאח ואחות ושכנים.
- יש נוסעין עם הקאר לביהמ"ד מבעוד יום.
- יש שנוהגין שהגעזונטע לעכט מדליק האב.
- הדלקת הנרות להדליק נר של (שבת
- ושל) יום הכיפורים.
- מ' וואונטש א גוט יו"ט (כמו בכל יו"ט).

עניני יום הכיפורים

- נקרא 'יום הקדוש', מקודש מכל השנה.
- שבת שבתון איסור 'כל מלאכה' כמו שב"ק (ולא כיו"ט).
- יום האחרון דעשי"ת, יום החתימה.
- לא היו יו"ט לישראל כט"ו וכיום כיפור.
- עקידת יצחק ה' ביוכ"פ (וי"א בר"ה) ואפרו צבור לדורות.
- בני ישראל דוגמת המלאכים, בלי אכילה, ולבישת לבנים, ויכולים לומר 'ברוך שם' בקול רם.
- יום סליחה וכפרה:
- מעביר אשמותינו בכל שנה.
- בו נתרצה הקב"ה לישראל במדבר בשמחה.
- השטן אין לו רשות להשטין (השטן בגי' וס"ד).
- יו"כ"פ מכפר לשבים.
- ד' חילוקי כפרה.
- בין אדם לחבירו אינו מכפר עד שירצה.
- עציבת החטא וחרטה גמורה.
- מצות וידוי פה, ולא מן השפה ולחוץ.
- אמירת וידוי בסוף תפלת שמו"ע במשך היום.
- מתודין בכפיפה ומכין על הלב.
- קבלה אלהבא, ולעשות גדרים וסייגים.
- לרחוץ המצח בדמעות.

תענית ועינוי:

- ועניתם וגו' מ"ע דאורייתא.
- טעמים ורמזים.
- סגולת התענית. מסוגל לרפואה (תורת
- אמת), מסוגל לאריכות ימים (בארת

- המים), מסוגל לחק ומזונות (חתם סופר).
 ○ אכילה ושת' רחיצה סיכה נעילת הסנדל.
 ○ מותר לישב על ספסל גבוה ולא כתשעה באב
 ○ מאה ברכות ובורא מיני בשמים.
 ○ קטנים יתענו כפי ציווי ההורים.
 ○ אפי' מי שאכל ושותה יזהר בעינויים האחרים.
 ○ חולה או קטן אומר בבהמ"ז יעלה ויבוא ביום הכיפורים הזה.
 ○ א"צ לעשות קידוש.
- עבודת כהן גדול:**
- [נכון ללמוד סדר העבודה בהמחזור "אתה כוננת" וכו'] פרישה ז' ימים.
 ○ מלוין אותו בכבוד גדול עד ביהמ"ק.
 ○ משביעין אותו שלא ישנה.
 ○ לא היו מניחין אותו לישן כל הלילה.
 ○ מתחילין סדר העבודה בהשכמה.
 ○ האיר פני המזרח עד שבחברון.
 ○ הכה"ג שחט וזרק בעצמו כל הקרבנות והטיב הקטורת והדליק המנורה.
- עבודת התמידין וקרבנות של מוסף בבגדי זהב.
 ○ עבודת יוכ"פ פרים ושעירים וקטורת לקוה"ק בבגדי לבן.
 ○ בגדי זהב שמונה, ובגדי לבן ארבע.
 ○ בכל חליפה טעון טבילה וב' פעמים קידוש ידים.
 ○ סך הכל ה' טבילות וי' קידוש ידים ורגלים.
 ○ נכנס ה' פעמים לפני ולפנים.
 ○ סמך והתודה ג' פעמים, בעדו ובעד ביתו, בעדו ואחיו הכהנים ובעל כל קהל ישראל.
 ○ כשסיים הפסוק לפני ה' תתהרו ה' בשם המפורש בקדושה.
 ○ כששומעים את השם היו כורעים ומשתחוים.
 ○ מלבד פרים שעירים ואילים וכבשים ה' גם חטאת שעיר לה', ושעיר לעזאזל נשלח ביד כהן אל ארץ גזירה ודחפו להריגה.
 ○ מכניס מלא חפניו קטורת לקוה"ק ומתפלל תפלה קצרה.

התנהגות ביוכ"פ:

- זהירות יותר מכל השנה.
- לכבד ההורים החלשים מתענית.
- לנצל הזמן בתורה ותפילה ואמירת תהלים.

- חטאות היום ה' מזה אחת למעלה ושבע למטה.
- לשון של זהירות היו קושרין ונתלהבן.
- ויו"ט ה' עושה בצאתו בשל' ונתלווה לביתו בכבוד ובשמחה.

עצה טובה:

התלמידים יביאו מחזור לחדר, והמלמד יעבור עמהם סדר התפילה, ויצינו במחזור מה שמדליגין ומה שאומרים חזן ואח"כ קהל או קהל ואח"כ חזן וכו'. ובלמוד פי' המלות, נכון ללמוד פי' השמו"ע והודיו, ואח"כ סדר העבודה אתה כוננת וכו'.

סדר ליל יוכ"פ

מצב הביהמ"ד:

- ממהרין לילך לביהמ"ד, בטלית וקיטל.
- גם הנשים הולכות בליל זה לביהמ"ד, ומכסות ראשן ביותר.
- על העמוד דולקות נרות ארוכים על כל היום.
- לסבול דוחק המקום, ושלא להפריע השכנים.

תפילה זכה:

- הכנסת אורחים ע"י שמכבדין לישב השכנים החלשים מתענית.
- חרטה ותשובה.
- קבלת העינויים בשמחה.
- מחילה בפה לכל מי שחטא נגדו.
- תפלה ותחנה לקרבת אלקים וקבלת התפלות.

כל נדרי

כל נדרי דרשה:

- כי ביום הזה יכפר עליכם.

צאצאינו

- הבי"ד אומר על דעת המקום וכו' להתפלל עם העבריינים.
- מתירין כל הנדרים והשבועות, ורומז ג"כ להתיר השכינה הק' משבועות הגלות.
- ג"פ כל נדרי והקהל אומרים עמו בלחש.
- בכל פעם מגביה קולו.
- ג"פ ונסלח ואח"כ הקהל, וכן להלאה.
- שהחיינו אומרים בביהמ"ד במקום קידוש.
- לומר בשמחה על גודל המתנה יום הקדוש הזה.
- החזן מתחיל ברוך והציבור עמו, ומסיימין מקודם כדי שיוכלו לענות אמן על החזן.
- מכניסין הס"ת להיכל.
- התעוררות שהניצה"ק מבקשין להעלות אותם (יש"מ).
- נשמות המתים באים לביהמ"ד.
- אף מי שאינו מבין הדרשה, נכון שישמע מה שאפשר.
- וידוי ביחד 'אנא תבא לפניך תפילתנו' כדי ליכנס אל יום הקדוש בטהרה.
- מוציאין הס"ת ומקיפין הביהמ"ד.
- בקשת מחילה וקבלה ללמוד ולקיים ביותר.
- חו"ק אור זרוע לצדיק וגו' פלגי מים, כמ"פ.
- זוה"ק קם ר' שמעון (הקדמה לכל נדרי).

אמירת כל נדרי וכו':

- הש"ץ עומד ושני חשובים עמו עם הס"ת בידיהם (כמו בי"ד).

תפילת ערבית

- מדלגין בפיט לכה דודי, וא"א כגוונא.
- מצות "קידוש" בכניסתו, מקיימין ע"י זכירת קדושת שב"ק בתפלה כשאומרים מקדש השבת וישראל ויוהכ"פ.

כשחל בשב"ק:

- קבלת שב"ק.
- מתחילין בואו ונצא, י"א הבו לה' וכו' פסוק בפסוק.

מעריב:

- ניגון ימים נוראים.
- בקרי"ש חו"ק, 'ברוך שם' בקול רם.
- טעמים ורמזים.
- אחר הפורש 'כי ביום הזה' (ובשב"ק 'ושמר' ואח"כ כי ביום הזה).
- שמו"ע עד המלך הקדוש כמו בר"ה.
- חותמין בברכה ארוכה 'מלך מוחל וסולח' וכו' (בשב"ק מוסיפין השי"ת לשב"ק).
- וידוי אחר יהיו לרצון.

סליחות ופיוטים:

- מאריכין בסליחות ותחינות (במקום אכילת הסעודה).
- בכל השנה אין לומר י"ג מדות בלילה רק בליל קדוש זו.
- רוב הפיוטים הם ע"פ א"ב וחרוזים, ומיוסדים ברוה"ק.
- (בשב"ק מתחילין ויכולו וכו' 'המלך הקדוש' וחותמין בא"י מקדש 'השבת' בלבד).
- יעלה תחנונינו (בניגון מרר"ה מרימנוב - חו"ק).

- מדלגין הפיוט 'אמנם אשמינו'.
- אמירת קל מלך וי"ג מדות, בעמידה.
- פיוט 'סלח נא' חו"ק ומזמרי.
- 'אמנם כן' חו"ק (ומזמרי בניגון 'אהבה רבה' מרר"ה מרימנוב).
- 'כי הנה' חו"ק (בניגון סיגוט 'היה עם פיפיות).
- מדלגין הפיוט 'אותך אדרוש'.
- חו"ק 'שמע קולינו' והפ' 'יהיו לרצון' אומרים בלחש.
- חו"ק 'כי אנו עמך' ומזמרי.
- אומרים הודוי בעמידה ביחד עם הש"ן.
- חו"ק 'אבינו מלכינו' (בשב"ק א"א רק בנעילה).
- חו"ק 'לדוד מזמור', ואח"כ קדיש בניגון שמחה.
- (בשב"ק מזמור לדוד, חצי קדיש וברכו).
- מנגנין אדון עולם ואומרים ד' מזמורים.
- שיר היחוד, שורה א' חזן, ושורה א' קהל.
- יש מזמרי הפיוט 'אז ביום השביעי'.

צאצאינו

- כראוי, ונעגל וואסער רק לצורך האצבעות.
- משכימין בבוקר ומתפללין בשעה מוקדם.
- בבוקר אסור לרחוץ הפנים והפה והפיאות.
- וכן הגדולים אין הולכין למקוה (אפי' כשחל בשב"ק).

הלילה וההשכמה:

- יש שאין הולכין לישן כלל (דוגמת הכה"ג).
- יש שנשארים בביהמ"ד ונרדמים שם.
- מניני תהלים בביהמ"ד, בחצות הלילה ולפני התפילה.
- יש לומדין משניות מס' יומא.
- ליזהר בקריאת שמע שעל המטה

פסוקי דזמרה ושחרית

- בקרי"ש ברוך שם בקו"ר חו"ק.

שמו"ע לש"צ בקול:

- ברכת אבות בניגון כמו בר"ה.
- קו"ח אתה הוא אלקינו ומזמרין.
- בפיוט 'מורה חטאים' אומרים קו"ח, וקהל אומרים גם מה שנרשם עליו 'חזן'.
- מדלגין הפיוטים 'אדיר יקר' עד 'היום יכתב', וגם 'איומה בחר' עד 'ובכן אמרו לאלקים'.
- קו"ח אמרו לאלקים, ומזמרין (ומסיימין תמיד אחר התיבות 'אמרו לאלקים').
- קו"ח מעשה אלקינו (כנ"ל).

סדר התפילה:

- אומרים 'אנעים זמירות' לפני התפילה.
- 'אדון עולם' בניגון ימים נוראים.
- יש שאומרים 'שעשה לי כל צרכי' רק במוצאי יו"ט כששובשין המנעל.
- אומרים העקידה (אפי' בשבת).
- פסוד"ז, המלך, ושיר המעלות ממעמקים כמו בר"ה.
- ברכת יוצר 'הפותח לנו שערי רחמים וכו'.
- מדלגין הפיוטים באמצע 'אז ביום'.
- (בשב"ק הכל יודין, קל אדון, לקל אשר שבת בניגון שב"ק).

אין אומרים כלל רק בנעילה).

קריאת התורה:

- מכירת העליות ביוקר.
- מוציאין ב' ס"ת.
- שמע ישראל וכו' קדוש "ונורא" שמו.
- ששה עליות ומפטיר (בשב"ק ז' ומפטיר)
- ואין עושין הוספות.
- קריאת עבודת יוהכ"פ בפ' אחרי,
- מפטיר קרבן מוסף בפ' פנחס.
- התעוררות בפסוק 'אחרי מות' (זה"ק).
- הקריאה בניגון ימים נוראים (וגם יעמוד,
- ומי שבירך).
- (בשב"ק אומרים יקום פורקן ומי שברך).

יזכור:

- רק מי שאין לו אב או אם נשאר
- בביהמ"ד.
- אומרים יזכור ומנדבין צדקה לעי"נ.
- הטעם לפי שגם המתים נזכרין ועושין
- להם כפרה.
- צריך לצאת משום עיה"ר, ועוד.
- אחר יזכור אומרים 'אב הרחמים'
- ומחזירין הס"ת להיכל.

- סוגרין הארון 'מעשה אנוש' ופותחין
- תיכף 'אבל מעשה אלקינו'.
- מזמרים 'על ישראל אמונתו' האדרת
- והאמונה'. ומדלגין הפיוטים באמצע.
- וכן מדלגין הפיוטים אח"כ עד 'ליושב
- תהלות', ומדלגין עד 'זה אל זה
- שואלים', ומדלגין עד 'ובכן לך הכל
- יכתירו'.
- קו"ח לקל עורך דין, בעמידה.
- אומרים הפיוט הארוך קודם קדושה.
- אומרים 'כתר' (ולא נקדישך) בשחרית
- במוסף במנחה ובנעילה.
- הפיוטים שבאמצע אומרים אחר כתר.
- מדלגין הפיוטים אחר 'ובכן יתקדש
- שמך'.
- קו"ח 'זכור רחמיך', ומדלגין פיוט
- 'אדרבה תחנונים'.
- קו"ח 'זכור לנו', חו"ק 'שמע קולינו',
- ומדלגין הפיוט קודם 'שמך מעולם'.
- בברכת מודים, קו"ח א"מ זכור רחמיך
- וכתוב.
- חו"ק אבינו מלכינו (כשהזמן מאוחר
- אומרים חו"ק מן א"מ החזירנו וכו', ובשב"ק

תפלת מוסף

הכנה למוסף:

- עושין הפסקה (פויזע) קודם מוסף.
- אם יש ברית מילה עושין קודם מוסף.
- המוהל אסור ליקח יין לפיו לצורך מציצה.
- לחיים וסעודת ברית עושין במוצאי יוהכ"פ.
- ילדים האוכלים פת אומרים בבהמ"ז 'יעלה ויבא' וא"צ לעשות 'קידוש'.

מוסף:

- אשרי וכו'.
- בשמו"ע מי כמוך 'אב הרחמים'.
- הש"ץ הנני העני ממעש (י"א בלחש).
- קדיש בניגון ימים נוראים.
- וידוי בסוף שמו"ע.

מוסף לש"ץ בקול:

- (הויעכע שמו"ע הארוכה ביותר מכל השנה).
- לשמוע מהש"ץ ולכוון.
- יוצרות ופיוטים כדאי' במחזור.
- קו"ח 'אשא דעי' (כל הפיוט).

- מדלגין 'אין ערוך' עד 'ובכן אמרו לאלקים'.
- קו"ח 'אמרו לאלקים' ומזמרים.
- סוגרין הארון 'מעשה אנוש' ופותחין תיכף 'אבל מעשה אלקינו'.
- מדלגין 'אמיצי שחקים' עד 'ובכן שרפים'.
- מדלגין 'אילי מרום' עד 'ובכן לך תעלה'.
- סדר ונתנה תוקף וקדושת כתר עד אחר תפילת 'היה עם פיפיות' (כתר ציינתי לעיל אצל מוסף לר"ה עיי"ש).

סדר העבודה:

- התעוררות לומר בכוונה (ונשלמה פרים שפתינו).
- הקהל מתחילין (נוסח ספרד) 'אתה כוננת עד 'וכך הי' אומר'.
- ואח"כ הש"ץ.
- חזן עם הקהל 'וכך הי' אומר' עד לפני ה' (בבהמ"ק שם המפורש).
- 'והכהנים' בניגון הנורא.
- כל הציבור אומרים ג"כ, ואצל 'כורעים

ומשתחווים' כל אחד משתחוה על הארץ (בשב"ק יש שאין כורעים רק הש"ן).

○ יש מקפידין להשים מטלית וכו' על הארץ שלא להשתחוות על הרצפה לחוד.

○ לכוון אצל הכריעה התבטלות גמור ומסי"נ להבוב"ה.

○ בשעה הכריעה אומרים בשכמל"ו.

○ ממשיכין קו"ח 'ואף הוא' עד וכך הי' אומר השני.

○ אצל והכהנים השני א"צ לכרוע.

○ ממשיכין על הסדר עד 'וכך הי' מונה'.

○ מזמרין 'אחת ואחת' ליתן ריווח להכוונות בכל הזייה (מקובל שמרן הייטב לב זי"ע יסד לנגן תנועה זו שנתחבר ע"י הקדושת לוי זי"ע על התיבות 'לאמיר דערצייל' כדי לעורר זכותו ומליצות יושרו עכ"א").

○ ממשיכין על זו הסדר עד 'ובכן מה נהדר הי' כה"ג'.

○ ס"ה נופלים 'כורעים' ג' פעמים (והש"ן

ד' פעמים - עלינו לשבח), ומנגנים 'אחת ואחת' ד' פעמים.

○ כשהש"ן אומר 'יהי רצון' עונין על כל ברכה אמן (שנת אורה וכו') ס"ה ל"א (31) פעמים 'אמן'.

○ אח"כ ממשיכין הפיוט 'מראה כהן' (בלי ניגון) ומתעוררין בהפיוטים 'אשרי עין' וכו' בכוונה גדולה (הרבה פיוטים) עד 'זכור רחמך'.

○ קו"ח זכור רחמך.

○ פיוט 'אלה אזכרה' המקונן על עשרה הרוגי מלכות (נכון לספר המעשה בארוכה).

○ ממשיכין על הסדר 'זכור רחמך' עד אחר הוידוים (כמו במעריב ושחרית).

○ אחר 'על חטא' ממשיכין כל הקהל לומר עד 'אלקינו ואלקי אבותיו מחול' (ויש מפסיקין באמצע לומר ביחד 'ויאמר ה' שלחתי').

○ סדר 'ברכת כהנים' עד קדיש תתקבל (ציינתי לעיל אצל מוסף לר"ה).

○ אין אומרים 'קוה ועלינו' אחר מוסף.

תפלת מנחה

○ ממהרין קצת כדי שיוכלו להתחיל | 'נעילה' בעוד היום גדול.

צאצאינו

○ שמו"ע כמו מעריב ושחרית (במנחה שבת אב 'הרחמים'). ○ בהויכע שמו"ע ממהרין ואין מזמרין. ○ מדלגין הפיוט 'אראלי הוד'. ○ 'כתר' גם במנחה. ○ אם הזמן מאוחר מדלגין 'אבינו מלכינו' (ובשב"ק א"א כלל רק בנעילה).	○ סדר הקרבנות עד אשרי (א"א אשרי). ○ מוציאין ס"ת וקורין בפ' אחרי פ' עריות. ○ שלישי 'מפטיר יונה' (ונמכר ביוקר). ○ מעשה ומוסר השכל בענין 'יונה במעי הדגה'. ○ ברכת הפטורה עד מגן דוד (כמו בתענית).

תפלת נעילה

נעילה:

- התבוננות לכוונה בעת גמר הדין.
- אשרי ובא לציון.
- מדלגין הפיוטים קודם קדיש.
- 'ניגון הנורא של נעילה' בקדיש, וכן בהויכע שמו"ע עד כתר.
- אומרים 'וחתמינו' בספר החיים, 'וחתום' לחיים טובים, נזכר 'ונחתם'.
- סדר השמו"ע עד הוידוי, כמו ערבית שחרית ומנחה.
- אחר 'אשמנו' אומרים 'אתה נותן יד', וא"א על חטא.

שמו"ע לש"ץ בקול:

- פותחין הארון ונשאר פתוח עד סוף נעילה.
- מתחננין 'קל מלך וי"ג מדות ז' פעמים.
- כמה פיוטים וקטעים מן סליחות (חו"ק - קו"ח).
- אבינו מלכינו (אפי' בשבת) חו"ק מן 'החזירינו'.
- א"מ 'חתמינו' בספר וכו'.
- חו"ק פסוקי יחוד בקול רם ובמסירות נפש.
- שמע ישראל פע"א, ברוך שם ג"פ, ה' הוא האלקים ז"פ, ה' מלך פע"א.

○ מדגלין הפיוט 'אלקיננו שבשמים'.

○ קדיש תתקבל בניגון שמחה ותקוה.

○ מקרינ ותוקעין תקיעה אחת.

תפלת מעריב ומוצאי יו"ט

מעריב:

○ והוא רחום (כמו במוצ"ש).

○ יש כמה קבוצות למניני מעריב (חייבים).

○ שמו"ע כמו בכל השנה 'הקל' הקדוש

(טעה ואמר 'המלך' א"צ לחזור).

○ סלח לנו (ר"ר אלימלך).

○ א"א ויהי נועם ואתה קדוש (אפי'

במוצ"ש מחמת יו"ט שחל בשבוע זו).

○ מ'וואונטשט 'א גוט יו"ט און א גוט

קוויטל'.

○ מקדשין הלבנה בשמחה, והוא סימן

טוב להשנה.

○ יש נוהגין טרם קידוש לבנה.

○ יש שטרם קידוש לבנה רוחצין נט"י

כל היד, ורוחצין הפה והפנים, ונועלין

המנעלים (שעשה לי כל צרכי).

○ א"צ לילך למקוה, שעצם היום מטהר.

○ (סימן לסילוק שכינה, נצחון המלחמה, לגעור

בשטן, זכר ליובל, ועוד).

○ חו"ק 'לשנה הבאה בירושלים' ג"פ.

הבדלה:

○ אין אוכלין קודם הבדלה.

○ אם קשה, מותר לשותות מים קודם

הבדלה.

○ (כשחל במוצ"ש מבדילין כרגיל).

○ הבדלה מתחילין 'סברי מרנן' ואין

מברכין על הבשמים.

○ כשחל יו"כ"פ בחול, מברכין 'בורא

מאורי האש' רק על הבדלה שהודלק

מן 'נר ששבת' (שדלק כל יו"כ"פ).

○ זמר המבדיל למוציא"פ (במוצ"ש גם

שאר זמירות).

○ מעשה מהקדושת לוי שביקש 'א

הארץ דערקוויקעניש' ולמד גמרא

סוכה כל הלילה.

○ עוסקין בבניית הסוכה.

○ סעודת יו"ט בשמחה (ע"ש ויו"ט הי

עושה בצאתו בשל' מן הקודש - ובמוצ"ש

הוא גם 'מלוה מלכה').

הליכות ומנהגי חג הסוכות

עניני היו"ט

○ זמן שמחתינו אחר הימים נוראים.	○ אם אתה משמח את שלי (עניים).
○ חג האסיף.	○ סעודת יו"ט - בשר בהמה.
○ תמיד חל א' סוכות, ושמ"ע, כמו א' דראש השנה.	○ עדיין טובלין המוציא בדבש עד שמח"ת.
○ סדר שנה זו: ימים ראשונים, ימי חוה"מ, (שבת חוה"מ) הושע"ר, וימים אחרונים (שבת בראשית).	○ שכח יעלה ויבא בבהמ"ז צריך לחזור ביו"ט ולא בחוה"מ, ונשים א"צ כלל.
○ סדר הימים בארץ ישראל (ובחו"ל ספיקא דיומא)	○ נוסח הרחמן הוא יקים לנו.
○ פ' וזאת הברכה עד שמחת תורה.	○ גומדין הלל ט' ימים (משא"כ פסח).
○ הלכות יו"ט (מוקצה)	○ עולה רגל בביהמ"ק.
○ הלכות חוה"מ (והושע"ר)	○ ניסוך המים - שמחת בית השואבה.
○ מצות שמחת יו"ט - ושמחת בחגיך.	○ עולת ראייה ושלמי שמחה.
	○ שבעים פרי החג - פוחתין והולכין.

עניני מצות סוכה

○ טעמים ורמזים.	○ שלאק פתוח כשמסככין.
○ גודל קדושתה.	○ מינים שונים שנוהגין לתלות.
○ טרחא ובנין.	○ אם נפל איזה נוי סוכה או סכך ביו"ט,
○ נוי סוכה.	○ מוקצה עד חוה"מ.
○ אסור בהנאה כל שבעה.	○ אוכל ושותה ישן ומטייל.

○ לשם יחוד ויה"ר - מצות צריכות כוונה.	○ לזמנם בפה ולשמוח עמהם.
○ להוציא כלים מאוסים מהסוכה.	○ חשיבות מי ששמו כאושפיזין (עי' להלן גימטריאות וכו').
○ לזיהר מקלות ראש או קטטה.	○ מברכין 'לישב בסוכה' בכל קביעות סעודה.
○ זהירות מלאכול חוץ לסוכה (והמחמיר אפי' מים תע"ב).	○ בהסעודה מברך המקדש 'לישב' על הכוס, והמסובין כשאוכלין המוציא.
○ מצטער פטור.	○ שמיני עצרת (קידוש בסוכה).
○ לא ירדו גשמים, סימן טוב.	○ געזעגענען מהסוכה בשמ"ע וזריקת התפוחים.
○ נשים פטורות מסוכה, אבל מותרות.	
○ אושפיזין עילאין.	

עניני מצות לולב

○ מן התורה ביום הראשון ומדרבנן כל שבעה.	○ דיני כשרות והידור.
○ בשב"ק גזרו רבנן (ומוקצה).	○ מצוה באגר שלים.
○ בביהמ"ק כל שבעה מה"ת ודוחה שבת.	○ זהירות שלא לנגוע ולהזיק.
○ ג' הדסים וב' ערבות לולב א' ואתרוג א'.	○ תפלה כשאוגדין הלולב.
○ טעמי ורמזי ד' מינים.	○ נטילת לולב בסוכה.
○ בחג נידונין על המים.	○ לזיהר שלא להקטים ראש הלולב.
○ אתרוג דומה ללב וכו'.	○ יהי רצון.
○ קניית ד' מינים.	○ לולב בימין אתרוג בשמאל (ואיטר יד בימין ידיה).
	○ בשעת הברכה מהפכין אתרוג.

צאצאינו

○ מקיפין את הבימה עם הד' מינים, זכר למזבח - ספר תורה א'. ○ בהושע"ר מקיפין ז' פעמים - כל הספרי תורה. ○ בשב"ק מחזירין הלולב למים, ביו"ט מוסיפין, ובמועד מחליפין.	○ שהחיינו רק ביום ראשון. ○ סדר נענועים לששה קצוות. ○ לעצור רוחות רעות וכל מרעין בישין. ○ ענין מתנה ע"מ להחזיר (לכם) בב' ימים הראשונים. ○ הלל - ד' נענועים - ניגונים.

ימים שקודם סוכות

○ אכילה לתיאבון. ○ ארויפציען שלאק (עי' מט"א). ○ להדליק נר של (שבת ושל) יו"ט ושהחיינו ב' ימים. ○ (עירוב תבשילין).	○ תפלה כנכון אפי' בלי חדר - לימוד התורה - תהלים - העלפן בבית - זהירות בכיבוד אב ואם. ○ ערב סוכות - מרבין בצדקה. ○ מחזור - נאמען. ○ בגדי יו"ט (שהחיינו).

סדר לילות הראשונים

○ יש מנגנים בהשכיבנו ופרוש עלינו סוכת וכו'. ○ וידבר משה. ○ (בשבת 'ושמר' ואח"כ 'וידבר משה', ובשמו"ע 'את יום השבת הזה' וכו') (במוצ"ש ותודיענו). ○ ממהרין לקיים מצות סוכה.	○ מנחה עיו"ט. ○ א"א הודו רק כשחל בער"ש. ○ (קבלת שבת עי' להלן בשב' חוה"מ) ○ ברכו בניגון יו"ט (הפורש). ○ אין אומרים הפיוטים, ויש מזמרים אותם אצל הסעודה.

○ (סדר זמירות כשחל בשב"ק עי' להלן בשב"ק) | ○ במוצ"ש יקנה"ז.
חוה"מ).

סדר יו"ט שחרית

○ (הושענא כשחל בשב"ק, בפתיחת הארון לבד ואין מוציאין ס"ת)	○ ביום א' משכימין ללולב.
○ פתיחת הארון ביו"ט: י"ג מדות ורבש"ע (לא בשב"ק).	○ פסוקד"ז בניגון שב"ק.
○ ב' ס"ת - ה' עליות (בשבת ז') ומפטיר.	○ הקל בתעצומות.
○ במי שבירך ויזכהו לעלות לרגל'.	○ בחול - המאיר לארץ.
○ קה קלי וגואלי.	○ תתברך בניגון.
○ יהללו - לדוד מזמור (ובשב"ק 'מזמור לדוד')	○ מזמורין 'ממקומך'.
	○ הלל בד' מינים.
	○ הושענות והקפה.

סדר מוסף ו'דוכענען:

○ איסור הסתכלות (טלית).	○ קרבנות כוונה (ונשלמה פרים שפתינו).
○ לכוון ולענות אמן.	○ (בשב"ק ואת מוספי וכו', והחזן מחליף הניגון מיו"ט לשבת וכו').
○ רבש"ע ויה"ר (לא בשב"ק).	○ 'כתר' מסיימין 'אדיר אדירנו'.
○ ייש"כ כהנים.	○ לויים מרחיצין הכהנים.
○ ואני אברכם.	○ עולים לדוכן, (או לספסלי ביהמ"ד).
○ (כשחל בשב"ק מחלקין הסעודה)	○ חולצין מנעליהם.
○ במנחה אין קורין בתורה (חוץ משב"ק).	○ ותעבר.

מוצי"ט וחיה"מ

○ מוצי"ט אתה חוננתנו.	○ סדר הקריאה ספיקא דיומא.
○ גוט מועד.	○ מוסף קרבנות ספיקא דיומא
○ הבדלה בסוכה מתחילין בופה"ג (ואין מברכין 'לישב'.	○ 'כתר' קטן כמו בר"ח.
○ שחרית חוה"מ כמו בחול.	○ זהירות כשהולכין לטיול: תפלת הדרך - חוץ לסוכה - - כיבוד או"א ולא מוטשען - שמחה ולא קטטה - שמירת עינים - צניעות וקדושה.
○ יעלה ויבא, הלל, והושענות.	○ עניני שמחת בית השואבה, וריקודין.
○ אין מניחים תפילין (יש נוהגין שבחורים בצינעא).	○ אושפיזא דרבינו.

סדר שבת חוה"מ

○ א"צ העברת סדרה.	○ זהירות ממוקצה (דלא כיו"ט).
○ מנחה ער"ש א"א הודו.	○ שחרית כמו כל שבת.
○ קבלת שבת בואו ונצא.	○ יעלה ויבא - הלל בלי נענועים.
○ מדלגין מן לכה דודי.	○ מגילת קהלת
○ אומרים ברנה 'בשמחה' וצהלה.	○ ב' ס"ת וסדר הקריאה והפטורה.
○ אין אומרים כגוונא.	○ מסיימין ברכת הפטורה 'מקדש ישראל והזמנים' (אבל בפסח רק 'מקדש השבת').
○ גוט שבת (סתם).	

○ מוסף, נוסח שב' ונוסח יו"ט כמ"פ.

○ דוכענען - א"א רבש"ע ויה"ר.

○ שלש סעודות בסוכה.

○ מלוה מלכה (וכשחל בהושע"ר סעודתא

דדוד באושפיזא דדוד).

עניני הושענא רבא

○ גמר החתימה.

○ מעלת היום.

○ גוט יו"ט - גוט קוויטל.

○ מלאכה כמו חוה"מ.

○ שמו"ע כמו חוה"מ.

○ משנה תורה קודם חצות.

○ תהלים אחר חצות, יה"ר אחר כל ספר.

○ שחרית בעל תפילה קיטל.

○ נוסח ימים נוראים.

○ פסוד"ז כמו בשב' ויו"ט, אבל אומרים

'מזמור לתודה' במקום 'מזמור שיר וה'
מלך, ואין אומרים 'נשמת'.

○ שיר המעלות ממעמקים.

○ נענועים האחרונים.

○ מסיירין טבעות הלולב אחר הלל.

○ הושע"ר דרשה.

○ משל הידוע לרבנות"ק.

○ ז' הקפות - שופר.

○ חביטת ערבה.

○ אתה הראת, י"ג מדות, רבש"ע, קדוש

'ונורא' שמו.

○ קריאה כמו חוה"מ.

○ מוסף כמו חוה"מ.

○ 'כתר' הארוך כמו יו"ט.

○ דוכענען (א"א רבוש"ע ויה"ר). וא"א

'אנעים זמירות' (ואם מאוחר מתפללין
תיכף 'מנחה')

○ סעודת יו"ט - קרעפלעך.

○ מקוה לכ' יו"ט. (עירוב תבשילין)

צאצאינו

○ להדליק נר של יו"ט ושהחינו, בב' | הלילות. כשחל בחול יש מדליקות במאוחר

ענייני שמיני עצרת ושמח"ת

○ רגל בפני עצמו (משא"כ אחרון של פסח).	○ בב' ימים אומרים 'שמיני עצרת החג הזה, זמן שמחתינו'.
○ קדושת הימים.	○ מעביר סדרה וזאת הברכה.
○ שמחה יתירה	○ (כשחל בערב שב"ק בראשית צריך ליזהר להעביר גם פ' בראשית בזמנו).
○ קשה עלי פרידתכם.	

ענייני הקפות

○ בא"י עושין בליל ויום שמ"ע (שמח"ת).	○ זהירות מן קלות ראש ח"ו.
○ בחו"ל עיקר הקפות בשמח"ת, ומוסיפין גם בליל שמ"ע.	○ אתה הראת.
○ בא"י מוצי"ט הקפות שניות דוגמת חו"ל.	○ חזן טלית.
○ גודל מעלת ההקפות.	○ מוציאין כל הס"ת.
○ שמחה של מצוה, סיום התורה.	○ יש נוהגין להכניס נר בארון הקודש.
○ שמחים עם הקב"ה נותן התורה, והקב"ה עם בני".	○ מכבדין חשובים בכבוד התורה.
○ האבות באים מגן עדן.	○ הקפה ניגונים.
○ קבלות טובות.	○ ז' הקפות נגד ז' ספירות.
	○ הקדמה נגד ג' ראשונות.
	○ לפי הנ"ל פיוט קל מסתתר.

○ הקדמה מחלקין ז"פ [ד' חלקים לידיד
נפש וג' קל מסתתר].	○ ביום שמח"ת נענועים עם הס"ת.
○ בליל שמח"ת אומרים יה"ר לתיקון
המדות אחר כל הקפה.	○ הקפה שביעית מלכות כולל כולם.
○ ביום שמח"ת מזמרים פיוטי דביקות.	○ בליל שמח"ת תפלה אחר כל הקפה
לתיקון המדה, ואחר הקפה ז' תפלה
ארוכה, ואח"כ פסוקי יחוד ועומ"ש.
○ הקפה שישית תיקון מדת יסוד.	○ ביום שמח"ת 'לדוד מזמור'.

סדר התפילות

○ ערבית ליל שמיני כמו בכל ליל יו"ט.	○ ניגון מיוחד לקדיש.
○ אחר קדיש תתקבל - אתה הראת,
הקפות ואח"כ מעריב.	○ מכריזין מ"ה ומוריד הגשם.
○ אסור לשתות קודם קידוש.	○ טעה ואמר מוריד הטל א"צ לחזור.
○ שחרית והלל.	○ חזרת הש"ץ ופיוטים.
○ (כשחל בשבת - קהלת).	○ פיוט 'זכור' בניגון הרה"ק רר"ה
רימנובער (יעלה).
○ אחר קריה"ת יזכור.	○ לברכה ולא לקללה וכו'.
○ אב הרחמים.	○ כתר - גמר מסירת הפתקין.
○ התעוררות לברכת גשם.	○ אחצ"ה פרידה מהסוכה.
○ ש"ץ קיטל.	○ (בשבת של"ס)

סדר שמחת תורה

○ מנהג רבוה"ק ללמוד כמה שעות, ואח"כ
מקוה ומעריב והקפות ארוכות, והסעודה	○ סמוך לעלוה"ש.
○ אחר הקפות קורין פ' ברכה ג' עליות	

צאצינו

(משא"כ בכל לילות השנה).

○ הגבה בלילה ויום פנים נגד העם.

○ לילה כיום יאיר (שנעלע הקפות).

○ יש הולכין לראות הקפות בכמה מקומות
(אר"י הק').

○ שחרית כמו יו"ט.

○ 'הקל בתעצומות' בניגון יו"ט, 'המלך'

בניגון ימים נוראים, 'שוכן עד' בניגון
שב"ק.

○ דוכענען אצל שחרית, וא"א רבוש"ע
ויה"ד (ייש"כ כהנים קודם הלל).

○ קידוש אחר הלל.

○ חזן מוסף שמחה יתירה.

○ סעודת יו"ט - האלאפצעס.

סדר עלי' לתורה

○ כל העם עולין מגדול ועד קטן.

○ קורין כמ"פ וזאת הברכה עד 'מעונה'.

○ קטנים ביותר עושין כל הנערים (חופה,
המלאך).

○ 'כהן' אפשר לעלות רק בתחלת
הקריאה, ויש מקומות רק לכהנים כל
הקריאה.

○ יעמוד - שמו ושם אביו.

○ טלית - ילד על הראש.

○ רואין הפסוק לפני ברכו, ומנשקין.

○ ברכו את ה' - להוציא השם וכו'.

○ נוסח ברכה ראשונה ואחרונה.

○ הברכה והקריאה, בניגון ימים נוראים.

○ לכוין פי' הברכות בשמחה.

○ אומרים הקריאה ביחד עם הקורא.

○ עולין מצד א' ויורדין מצד הב'.

○ מי שבירך את האבות הוא יברך את
הבנים ונאמר אמן.

○ אחר ההקפות קורין ה' גברי.

○ 'חתן תורה' בס"ת הא', חזק.

○ 'חתן בראשית' בס"ת הב' בפ'

בראשית, ועושין 'חופה' (העולה נותן)	○ נוסח מיוחד 'עמוד עמוד עמוד' וכו'.
קידוש שב' בראשית).	○ 'חתן מפטיר' בס"ת הג'.

נעילת החג

○ אחר מנחה נעילת החג.	○ א געזונטן ווינטער.
○ (כשחל בער"ש אז עושין בשל"ס למחר)	○ צוזאמנעמען הסוכה.
○ לימודים בבלי וירושלמי.	○ סדר אסרו חג (חומש בראשית).
○ במעריב עדיין אומרים 'ותן ברכה' עד	○ כיתה חדשה.
ימי הקור.	○ לשנה הבאה בירושלים.

תם ולא נשלם וכל המוסיף הרי זה משובח

מאמר אושפיזין עילאין

לכבוד המלמדים החשובים שליט"א.

לתועלת התלמידים שיחיו, שרוצים להיות להם "אושפיזין" על שמם, יכולים ללמד אותם ענין "מספר קטן" וגם חשבון "עם הכולל" ועי"ז יכול כל אחד לחשב לעצמו על שמו איזה אושפיזא כדלהלן:

תחילה צריך להסביר איך מחשבים "מספר קטן".

לדוגמא כגון הגימטריא של 'יואל' במספר גדול הוא:

47

ובמספר קטן מחשבים:

$$\begin{array}{r} 4 \\ +7 \\ \hline =11 \end{array}$$

ואח"כ מחשבים הסך הכל של הנ"ל:

$$\begin{array}{r} 1 \\ +1 \\ \hline =2 \end{array}$$

וגם אפשר לחשוב היאך הוספה 'עם הכולל' היינו התיבה פעם אחת, יוא"ל במספר קטן הוא 2 ועם הכולל 3 (ולפעמין יכולים לחשוב גם הכולל של האותיות, היינו 'יואל' עם 4 אותיות).

ואח"כ אפשר להשוות חשבון שמו של כל ילד 'במספר קטן' כמו א' מהאושפיזין 'במספר קטן' כדלהלן:

נומ' 1 = המספר קטן של 'יצחק'.

נומ' 2 = המספר קטן של 'יעקב'.

נומ' 3 = המספר קטן של 'משה' או 'יוסף'.

נומ' 4 = המספר קטן של 'אהרן'.

נומ' 5 = המספר קטן של 'אברהם' או 'דוד'.

נומ' 6 = המספר קטן של **'דויד'** (מלא יו"ד, ככתוב בדברי הימים א').
נומ' 7 = המספר קטן של **'דויד'** עם הכולל (וכנ"ל).

נומ' 8 = המספר קטן של **'יעקוב'** (מלא, ככתוב בפ' בחקותי), או של **'יהוסף'** (מלא, ככתוב בתהלים פ"א).

נומ' 9 = המספר קטן של **'יהוסף'** עם הכולל, או **'יעקוב'** (מלא) עם הכולל.
חוץ מזה יש הרבה שמות השייכים לאושפיזין כגון:
"בן ציון" בגי' יצחק (במספר גדול).

פינחס (מלא) בגי' יצחק.

"יחזקאל" בגי' יוסף.

"ישראל" שייך ליעקב.

"שמואל" שקול כנגד משה ואהרן (תנחומא קרח).

משה רבינו נקרא "יקותיאל" "אביגדור" "טוביה" "שמעיה" "נתנאל" "לוי" (מד"ר ויקרא א').

"יואל" שייך למשה כמו"ש "יואל משה" (בשם הקדיו"ט).

"שמחה" מלשון יצחק.

"צבי" (התרגום על 'יואל משה' הוא 'צבי משה').

כאמור לעיל שבאם נעשה את החשבון הזה עם כל ילד וילד נמצא לו איזה אושפיזא קדישא על שמו ויה' לו שמחת יום טוב.

בברכת שמחת יום טוב וכל טוב סלה ידידכם

יצחק שלמה צבי (הערשל) קאהן

פק"ק קרית יואל יצ"ו

845.238.0761

